

Oslofjordens framtid

Av Nils Kaltenborn

Nils Kaltenborn er miljøvernleder ved miljøvernavdelingen, fylkesmannen i Oslo og Akershus.

*Innlegg på seminar i Norsk Vannforening
5. februar 1987.*

De siste 10—15 årene har det vært arbeidet intenst med å samle alt kloakkavløp til Oslofjorden til moderne renseanlegg, i første rekke til Bekkelaget RA og VEAS. Renseprosessen har vært basert på fjerning av fosfor. Disse «1.-generasjonstiltakene» er nå på det nærmeste avsluttet og forholdene i fjordens overflatelag er blitt meget bedre. Dypvannslagene er imidlertid fortsatt meget dårlige.

Nå må vi klarlegge hva vi videre vil med Oslofjorden (indre) og hvilke tiltak som blir nødvendig, «2.-generasjonstiltakene». NIVA har foreslått flere ulike ambisjonsnivåer hvorav det mest ambisiøse er badevannskvalitet i overflatelagene og rekkefiske/allsidig dyre- og planteliv i dypslagene stort sett over hele fjorden. Spørsmålet blir nå hvordan målene mest effektivt kan nås og hva det vil koste. Dette vil bli utredet i et samarbeid mellom kommunene, SFT og fylkesmannen. NIVA har angitt at de nødvendige svar bør kunne gis i løpet av 2—3 år.

Det eneste gjenstående «1.-generasjonstiltaket» av stor betydning, er å få orden på Bekkelaget renseanlegg. Anlegget er nedslitt og overbelastet, og renseeffekten har ligget langt under konsesjonskravet. Dessuten har mye avløpsvann gått i overløp. I høst ga fylkesmannen samtykke til å

overføre 1/3 av Bekkelagets avløpsvann til VEAS i en 3-måneders periode for å teste om det med en slik avlastning ville være mulig å få til en god drift. Resultatene så langt er meget oppløftende.

Det har blitt reist spørsmål om ikke Bekkelaget RA bør nedlegges, og alt avløpsvann overføres til VEAS. Argumentene er særlig at det blir billigere drift med et renseanlegg, at man får frigjort den verdifulle tomta der Bekkelaget RA ligger, og at Bekkelagsbassenget avlastes. Det kan meget vel vise seg å være mye riktig i dette, men jeg mener kunnskapsnivået ikke er tilstrekkelig for en slik beslutning. Dette vil jeg begrunne nærmere.

To renseanlegg gir større rensekapasitet og muligheter for å fordele utslippene på ulike steder i fjorden. Inntil vi er sikker på at vi ikke trenger disse mulighetene bør Bekkelaget RA bestå. De usikkerhetspunktene som bl.a. må avklares er:

1. Hvor godt går det an å rense i VEAS og i Bekkelaget RA? Det må også vurderes/testes rensing med hensyn på organiske stoffer og amonium.
2. Det må utarbeides en modell for oksygenbalansen i de ulike deler av fjordbassenget. Det vil blant annet si at man må finne ut hvordan utslipp et sted påvirker oksygenbelastningen i andre deler.

3. Det er registrert nedgang i oksygeninnholdet i innkommende vann over Drøbakterskelen. Årsakene og sannsynlig utvikling må klarlegges.
4. Tilførslene til fjorden utenom renseanleggene må klarlegges nærmere (lekkasjer, overløp m.v.).
5. Kostnaden ved innføring av nye rensetrinn på Bekkelaget og VEAS må klarlegges.
6. Det må avklares i hvilken grad overføring av alt avløp til VEAS fører til større utslipp via overløp.

Flere av disse punktene kan avklares på 2—3 år slik NIVA antyder. De naturlige variasjonene i nedbør og vannkvalitet er imidlertid vesentlige for andre av spørsmålene, og disse variasjonene har oftere en frekvens som er vesentlig lengre. Jeg tror derfor ikke at en endelig vurdering av om vi skal ha et eller to store renseanlegg bør/kan komme før godt ut på 1990-tallet. Innen den tid bør vi ha sett

om vi klarer å få til store forbedringer av vannkvaliteten i fjordens dypvannsmasser basert på både Bekkelaget og VEAS.

Basert på ovenstående mener jeg at man nå bør:

1. få til en permanent overføring av 1/3 av Bekkelagets avløpsvann til VEAS og sette Bekkelaget istand til å rense effektivt de nærmeste 10 år.
2. sette igang de utredninger og undersøkelser som er nødvendige (jfr. pkt. 1—6 foran).

På denne måten vil man få nødvendig tid til å framskaffe et godt beslutningsgrunnlag for valg av framtidig ambisjonsnivå for Oslofjorden og beslutninger kan tas ettersom kunnskapsgrunnlaget forbedres. Fjordens framtid dreier seg selvsagt også om langt mer enn Bekkelaget RA, VEAS og oksygenbalansen i dyplagene. Det var likevel disse problemstillinger som har stått i fokus den senere tid, og jeg har derfor valgt å begrense meg til dem.